

OA-120

October-2018

M.A., Sem.-II (Repeater)

407 : Sanskrit

(Poetry : Raghuvarsham-Mahakavya) (Canto-12)

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

સૂચના : પ્રશ્નપત્રમાં છાપેલો પ્રશ્ન નંબર જ ઉત્તરવહીમાં લખો.

Instruction : Write the same question number in answer-book as mentioned in the question.

1. (A) નીચેનામાંથી ગમે તે ત્રણ શ્લોકોનો અનુવાદ કરી સમજૂતી આપો : 14

Translate and explain any **three** of the following verses :

- (1) નિર્વિષ્ટવિષયસ્નેહઃ સ દશાન્તમુપેયિવાન્ ।
આસી દાસન્નનિર્વાણઃ પ્રદીપર્ચિરિવોષસિ ॥
- (2) રાજાઽપિ તદ્વિયોગાર્તઃ સ્મૃત્વા શાપં સ્વકર્મજમ્ ।
શરીરત્યાગમાત્રેણ શુદ્ધિલાભમન્યત ।
- (3) સ જહાર તયોર્મધ્યે મૈથિલીં લોકશોષણઃ ।
નભોનભસ્યોર્વૃષ્ટિમવગ્રહ ઇવાન્તરે ॥
- (4) કલત્રવાનહં બાલે કનીયાસં ભજસ્વ મે ।
ઇતિ રામો વૃષસ્યન્તો વૃષસ્કન્ધઃ શશાસ તામ્ ॥
- (5) ઇત્યુક્ત્વા મૈથિલીં ભર્તુરેકે નિવિશતીં ભયાત્ ।
રૂપં શૂર્પણખા નામઃ સદૃશં પ્રત્યપદ્યત ॥

(B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : (ગમે તે ચાર) 4

Write answer appropriate option of the following questions : (any **four**)

- (1) શૂર્પણખાએ કોનું રૂપ ધારણ કર્યું હતું ?
(સીતાનું, ઉર્મિલાનું, સુંદરીનું)
Which Form did શૂર્પણખા assume ?
(સીતા, ઉર્મિલા, સુંદરી)
- (2) દશરથને કાનમાં આવીને 'રામને રાજલક્ષ્મી આપી દો' એમ કોણે કહ્યું હતું ?
(કૈકયી, વશિષ્ઠ, વૃદ્ધાવસ્થા)
Who told in the ear of દશરથ that 'give Rama the Rajlaxami' ?
(કૈકયી, વશિષ્ઠ, વૃદ્ધાવસ્થા)
- (3) વિવેશ દણ્ડકારણ્ય પ્રત્યેકં ચ સતાં _____ ।
(ચિતં, મનઃ, ગૃહઃ)

- (4) ઈન્દ્રપુત્ર જયંત કાગડાનું રૂપ ધારણ કરી સીતાના કયા અંગોને નાજોથી વિદીર્ણ કર્યા ?
(સ્તન, પગ, હાથ)
Which parts of Sita were hurt (damage) by Indra's Son Jayant in the form of a crow ?
(breast, leg, hand)
- (5) રામ અને લક્ષ્મણની મધ્યમાં રહેલાં સીતાને કોણે હરી લીધી ?
(વિરાધ, રાવણ, કેશી)
Who took away Sita when she was in between Rama and Laxman ?
(વિરાધ, રાવણ, કેશી)
- (6) કામ સંતપ્ત શૂર્પણખા રામ પાસે કેવી રીતે આવી ?
(સર્પિણી બનીને, હાથણી બનીને, ઘોડી બનીને)
How did શૂર્પણખા come to Rama when she was in full of sensuous love ?
(by taking form of a female Snake, by taking form of female elephant, by taking form female mare)
- (7) લક્ષ્મણે શૂર્પણખાને પ્રથમ કોયલ જેવા મધુર અવાજવાળી પછી _____ જેવા ભયાનક અવાજવાળી માયાવી છે તેમ જાણી લીધું.
(ઘૂવડ, કૂતરા, શિયાળ)
First Laxman told શૂર્પણખા as one having voice of Cuckoo and than he told her as _____ having a supernatural voice.
(Owl, Dog, Fox)

2. (A) મલ્લિનાથની ટીકાની વિશેષતાઓ ઉદાહરણ સહિત સ્પષ્ટ કરો. 14

Criticize the distinguishing qualities of મલ્લિનાથ's commentary with example.

અથવા/OR

દ્વાદશ સર્ગ (રઘુવંશ) ઉપરની મલ્લિનાથની ટીકાની સમીક્ષા કરો.

Critically appreciate the twelfth (રઘુવંશ) canto of મલ્લિનાથ.

(B) ખાલી જગ્યા પૂરો : (ગમે તે ચાર) 4

Fill in the blanks with appropriate option. (any **four**)

- (1) ભારવીથી શરૂ થયેલો યુગ _____ નામે ઓળખાય છે.
(સુવર્ણ, મધ્યમ, હાસોન્મુખ)

The era which began from ભારવી is known as _____.

(Golden, Middle, Degenerating)

- (2) મલ્લિનાથે રઘુવંશ ઉપર લખેલી ટીકા _____ નામથી ઓળખાય છે.
(સંજીવની, ઘંટાપથ, જીવાતુ)

The criticism which મલ્લિનાથ did on રઘુવંશ is known as _____.

(સંજીવની, ઘંટાપથ, જીવાતુ)

- (3) મલ્લિનાથે મોટાભાગે _____ પદ્ધતિથી ટીકા કરી છે.
(દંડાન્વય, ખંડાન્વય, ઉભયાન્વય)

મલ્લિનાથ mostly used _____ method of criticize.

(દંડાન્વય, ખંડાન્વય, ઉભયાન્વય)

- (4) દંડીએ લખેલા ગ્રંથનું નામ _____ છે.
(કાવ્યાદર્શ, કાવ્યાલંકાર, કાવ્યપ્રકાશ)
Name the text written by દંડી is _____.
(કાવ્યાદર્શ, કાવ્યાલંકાર, કાવ્યપ્રકાશ)
- (5) ભામહે લખેલા ગ્રંથનું નામ _____ છે.
(કાવ્યાદર્શ, કાવ્યાલંકાર, સરસ્વતિકણ્ઠાભરણ)
Name the text written by ભામહ is _____.
(કાવ્યાદર્શ, કાવ્યાલંકાર, સરસ્વતિકણ્ઠાભરણ)
- (6) મલ્લિનાથની નૈષધીયચરિત ઉપરની ટીકા _____ નામથી ઓળખાય છે.
(સંજીવની, સર્વજ્ઞા, જીવાતુ)
The criticism of મલ્લિનાથ on નૈષધીયચરિત્ is known as _____.
(સંજીવની, સર્વજ્ઞા, જીવાતુ)

3. (A) રઘુવંશના દ્વાદશ સર્ગની સમીક્ષા કરો. 14
Evaluate twelfth canto of રઘુવંશમ્.
અથવા/OR
કાલિદાસની શૈલી સમજાવો.
Explain the style of Kalidasa.
- (B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ) 3
Write answer appropriate option of the following questions : (any three)
- (1) કાલિદાસ કઈ રીતિના કવિ છે ?
(વૈદર્ભી, ગૌડી, પાંચાલી)
Kalidas is the Poet of which style (form) ?
(વૈદર્ભી, ગૌડી, પાંચાલી)
- (2) કાલિદાસ મોટેભાગે કયા અલંકાર માટે પ્રસિદ્ધ છે ?
(ઉપમા, ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક)
For which figure of speech is Kalidas known for ?
(ઉપમા, ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક)
- (3) રામ અને લક્ષ્મણની વચ્ચે ચાલતાં સીતાની કવિ કઈ ઉપમા આપે છે ?
(કોયલ, હરણી, વરસાદના અભાવ)
Which simile the poet uses for Sita walking between Ram and Laxman ?
(Cuckoo, female deer, drought)
- (4) ‘મેઘસ્યેવ શરત્કાલો’ માં કયો અલંકાર છે ?
(રૂપક, ઉપમા, વિભાવના)
‘મેઘસ્યેવ શરત્કાલો’ Mention the figure of speech.
(રૂપક, ઉપમા, વિભાવના)

(5) કાલિદાસની શૈલીની વિશેષતા કઈ છે ?

(સરળતા, ક્લિષ્ટતા, ઉદારતા)

Which is the distinguishing speciality of Kalidasa's style ?

(સરળતા, ક્લિષ્ટતા, ઉદારતા)

4. (A) દ્વાદશ સર્ગમાં આવેલા ઉપમા અલંકાર ઉપર નોંધ લખો.

14

Write note on ઉપમા in XIIth canto.

અથવા/OR

દ્વાદશ સર્ગમાં આવેલા અર્થાલંકારો પર ટૂંકનોંધ લખો.

Write short note of figures of speech in XIIth canto.

(B) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો : (ગમે તે ત્રણ)

3

Write answer appropriate option of the following questions : (any **three**)

(1) સાધર્મ્યુપમા _____ । (ભેદે, છેદ, ભિન્ને)

(2) ‘હૃદયં સાધર્મ્યુપમા ।’ ઉપમા અલંકારની આ વ્યાખ્યા કોણે આપી ?

(મમ્મટ, વાગ્ભટ્ટ, હેમચંદ્ર)

Who gave the definition of ઉપમા અલંકાર: smile ?

(મમ્મટ, વાગ્ભટ્ટ, હેમચંદ્ર)

(3) વૈદર્ભી શૈલીના કેટલા ગુણો છે ?

(પાંચ, દશ, બાર)

How many qualities of વૈદર્ભી શૈલી ?

(5, 10, 12)

(4) આલંકારિક મહાકાવ્યને કયો માર્ગ કહે છે ?

The epic of figure of speech is called _____.

(5) ‘સરંમ્ભં મૈથિલીહાસઃ ક્ષણસૌમ્યાં નિનાય તામ્ ।

નિવાતત્તિમિતાં વેલાં ચન્દ્રોદય ઇવોદધેઃ ॥’ આ શ્લોકમાં કયો અલંકાર છે ?

(ઉપમા, ઉત્પ્રેક્ષા, કારણમાલા)

‘સરંમ્ભં મૈથિલીહાસઃ ક્ષણસૌમ્યાં નિનાય તામ્ ।

નિવાતત્તિમિતાં વેલાં ચન્દ્રોદય ઇવોદધેઃ ॥’ in this shlokas which figure of speech used ?

(ઉપમા, ઉત્પ્રેક્ષા, કારણમાલા)